

Regionale bijeenkomst 1 maart 2010 in Zwolle

Inleiding

Hogeschool Windesheim in Zwolle was het decor voor de eerste van een reeks van regionale bijeenkomsten die de Stichting van het Onderwijs heeft georganiseerd. Op de agenda stonden de drie position papers die de basis vormen voor de inhoudelijke agenda van de Stichting. Ze zijn gemaakt door mensen uit het onderwijsveld en werden 1 maart voor het eerst voorgelegd aan het onderwijsveld.

Walter Dresscher, vicevoorzitter van de Stichting van het Onderwijs, opende de bijeenkomst met een korte inleiding over de achtergrond en doelstelling van de Stichting. Hij vertelde dat de Stichting is ontstaan vanuit het idee dat de onderwijssector te versnipperd is. Het onderwijs moet als sector in gesprek kunnen gaan met de samenleving, maar ook met de regering. Enigszins vergelijkbaar met de Stichting van de Arbeid, maar met als verschil dat de Stichting van het Onderwijs het belangrijk vindt gevoed te worden vanuit het veld. De ambities zijn hoog, beseft Walter Dresscher. .

De verleiding om als Stichting zelf de agenda op te maken is aanwezig, maar er is bewust voor gekozen om juist de meningen en opvattingen uit het veld gebruiken. Om doelstellingen op te stellen moet er een consistent verhaal komen vanuit het veld zelf. Dit is dan ook het doel van deze reeks bijeenkomsten. De ambities van de Stichting zijn hoog. 'We moeten een beter verhaal hebben dan de Onderwijsraad', daagt Dresscher de aanwezigen uit, 'het grote voordeel dat wij hebben is dat wij het veld vertegenwoordigen'.

Elk talent telt

Hierna leidt Nadir James, beleidsadviseur van de Stichting, de position papers in. De eerste paper 'Elk talent telt' wordt positief ontvangen. De aanwezigen zijn het met de denktank eens dat het gevaarlijk is het woord *talent* te gebruiken, omdat de connotatie van het woord de indruk wekt dat het om speciale talenten gaat, terwijl het juist om het talent gaat dat in ieder kind schuilt. Bovendien wordt in de samenleving niet om ieder talent gevraagd en kunnen er leerlacunes ontstaan als men zich alleen op het talent richt. Richten op het talent van ieder kind betekent niet dat 'alles maar goed is', maar dat het van belang is iets te doen met de eigenheid van het kind.

Er wordt ook aandacht gevraagd voor de talent van leraar, ouder, kortom de omgeving van de leerling. Enkelen vinden dat dit in deze paper (of de andere) duidelijk genoemd moet worden. De gehele samenleving speelt immers een rol bij de ontwikkeling van een kind en moet daarom ook meer betrokken worden bij het onderwijs. Naast het maximaliseren van de relatie tussen de leerkracht en leerling moet er een samenwerkingsverband ontstaan tussen het onderwijs en de samenleving. En het past het onderwijs om daarin een meer afhankelijke opstelling te nemen. De samenleving moet worden gezien als klant van het onderwijs, waarbij de behoefte van de samenleving in ogenschouw moet worden genomen. Daarnaast is het onderwijs nu nog te gesegmenteerd. Het basisonderwijs, voortgezet onderwijs, hoger onderwijs, beroepsonderwijs, maar ook de maatschappij en het bedrijfsleven moeten meer met elkaar samenwerken. Een kind moet een vloeiende leerlijn kunnen doorlopen, zonder dat de leerling wordt gehinderd bij overstap van bv. voortgezet onderwijs naar beroepsonderwijs of beroepsonderwijs naar het bedrijfsleven. Met het betrekken van de samenleving en het richten op het individu, leid je een kind op als een kundig en autonoom individu. Wel werd opgemerkt dat het risico hiervan wel is dat kleinere scholen mogelijk een te klein netwerk hebben om het kind voldoende mogelijkheden te bieden.

Onderwijs is goed voor ons

Het tweede paper 'Onderwijs is goed voor ons' wordt goed ontvangen. Men herkent zich met name in hoe kritiek op het onderwijs de overhand heeft in berichtgeving over het onderwijs. Wel wordt opgemerkt dat de formulering bij het noemen van de redenen waarom onderwijs goed voor ons is, dat dit in wezen alleen het geval is bij *goed* onderwijs.

Onderwijs verdient een eigen organisatiecultuur

De derde paper 'Onderwijs verdient een eigen organisatiecultuur' roept de vraag op of onderwijs wel een eigen organisatiecultuur moet krijgen. Waarom zou het onderwijs anders zijn dan andere organisaties? Een bedrijfsproces loopt van een grondstof tot een eindproduct. Dat proces is vergelijkbaar met het onderwijs. Anderen betogen juist dat het onderwijs wel een unieke sector is, juist door de kenmerkende pedagogische relatie die een rol speelt in het 'productieproces'. Een lastig dilemma duikt op. De eigenheid van het onderwijs moet worden erkend, zonder dat het zich als sector gaat vervreemden. Onderwijs als aparte sector vermindert de open houding naar de samenleving. Iedereen is het er over eens dat elke professionele organisatie, en dus ook een school, goed personeelsbeleid moet voeren. In het onderwijs is dat nu nog op veel onderwijsinstellingen niet het geval.

De discussie eindigt met de constatering dat er zal moeten worden gezocht naar de kracht van het onderwijs; de professionele schoolcultuur. Het begrip 'school als eenheid van verandering', zoals voor de bestuurlijke schaalvergroting het uitgangspunt was, moet opnieuw gedefinieerd worden. Onderwijs moet in het teken staan van het onderwijsproces. Als slotopmerking wordt de suggestie gedaan deze denktanks digitaal door te laten gaan.

De Stichting van het Onderwijs over vier jaar

Tot slot geeft iedere aanwezige zijn of haar visie op de toekomst van de Stichting van het Onderwijs, aan de hand van de vraag wanneer de Stichting een succes is gebleken. Volgens de aanwezigen moet de Stichting zich tot de grote lijnen beperken en als overkoepelend orgaan openheid creëren door te luisteren naar het veld, maar ook door heldere berichtgeving over ontwikkelingen naar het onderwijs toe. De krachten van de maatschappij en het onderwijs moeten worden gebundeld, zodat het onderwijs minder gesegmenteerd is en meer als keten op elkaar aansluit. De Stichting moet als wakend oog voor de universele waarde van het onderwijs fungeren, zodat het een autoriteit wordt met draagvlak in het veld. De Stichting moet zelf ook een lerende houding hebben.

Ook noemt men als succes als de Stichting het einde zou betekenen van de grote hoeveelheid flankerende organisaties. Er moet een goed communicatieplan komen, wat positievere pers kan opleveren. Het empathisch vermogen van diverse partners moet worden verhoogd en het onderwijs moet weer serieus genomen worden. In de toekomst moeten veranderingen meer vanaf de vloer komen in plaats van van bovenaf. Tot slot wordt nog geconcludeerd dat de thema's uit de eerste twee papers niet zonder het thema van de derde paper kan, met andere woorden; alleen als er een professionele cultuur binnen het onderwijs bestaat kunnen de geschetste ideaalbeelden worden verwezenlijkt.